

Б.Т. Рідуш, М.В.Синиця, Ю.М.Проскурняк**Нове печерне пліоценове місцезнаходження фауни хребетних на території України**

Ридуш Б.Т., Синиця М.В., Проскурняк Ю.М. Новое пещерное плиоценовое местонахождение фауны хребетных на территории Украины // Спелеология и карстология, - №4. – Симферополь. – 2010. С. 21–22

Резюме: Приведены предварительные результаты палеонтологического обследования нового пещерного местонахождения фауны на плато Чатырдаг в Крыму. Фаунистический список мелких млекопитающих с этого местонахождения вероятно отвечает второй половине позднего плиоцена. **Ключевые слова:** палеонтология пещер, Чатырдаг, Крым.

Ридуш Б.Т., Синиця М.В., Проскурняк Ю.М. Нове печерне пліоценове місцезнаходження фауни хребетних на території України // Спелеологія і карстологія, - №4. – Сімферополь. – 2010. С. 21–22

Резюме: Наведені попередні результати палеонтологічного обстеження нового печерного місцезнаходження фауни на плато Чатырдаг у Криму. Фауністичний список дрібних ссавців із цього місцезнаходження ймовірно відповідає другій половині пізнього пліоцену. **Ключові слова:** палеонтологія печер, Чатырдаг, Крим.

Ridush, B. T., Synytsa, M. V., Proskurnyak Yu. M. New Pliocene cave site of vertebrae fauna in Ukraine // Speleology and Karstology, - №4. – Simferopol. – 2010. – P. 21–22

Abstract: Preliminary results are presented of paleontological investigation of a new cave site of fauna on the Chatyrdag Plateau in Crimea. The faunistic list of small mammals from this location likely corresponds to the second half of late Pliocene. **Keywords:** paleontology of caves, Chatyrdag, Crimea.

У північній частині нижнього плато масиву Чатыр-Даг (АР Крим), неподалік від добре відомої екскурсійної печери Еміне-Баїр-Хосар, спелеологи центру спелеотуризму "Онїкс-Тур" на початку ХХІ ст. проводили спелеологічне дослідження печери-понору "Любіма". Вхід до печери розташований в борту великої карстової улоговини, яка є залишком великого печерного залу із зруйнованою стелею. Печера-понор є вертикальним карстовим колодязем глибиною 5-6 м, закладеним у верхньояурських вапняках (мал. 1). На корінних стінах печери спостерігають потужні стародавні перекристалізовані крупнокристалічні напливні кори декількох генерацій, потужністю до 0,5 м і більше.

При розширенні входу з печери видобуто декілька кубічних метрів заповнювача. Відклади заповнювача представлені червоно-бурим суглинком з численними включеннями карбонатних новоутворень (конкрецій) та уламків напливних кальцитових кір. Сам заповнювач є перевідкладеним з поверхні викопним ґрунтом, що відповідає відносно сухому й жаркому клімату.

В результаті ряду спроб у 2007-2009 рр. із просіювання та промивки рихлих відкладів заповнювача

нами знайдені нечисленні рештки великих та дрібних хребетних. Остеологічні залишки (загальна чисельність 132 фрагменти) за попередніми визначеннями авторів, Несіна В.А. (полівка) та Годлевської О. В. (рукокрилі), належать до таких таксонів: Reptilia – Ophidia fam.; Aves; Mammalia – Chiroptera: *Myotis* sp.; Lagomorpha: *Ochotona* sp.; Rodentia: Murinae gen.; *Allocricetus* cf. *ehiki* Schaub, 1930; *Promimomys* (*Cseria*) *moldavicus* (Kormos), 1932; Cervidae gen.

Наведений фауністичний список дрібних ссавців з даного місцезнаходження ймовірно відповідає другій половині пізнього пліоцену. Присутність залишків *Allocricetus* cf. *ehiki* та, особливо, *Promimomys* (*Cseria*) *moldavicus* дозволяє обмежити віковий діапазон утворення тафоценозу вілланієм (MN 16b-17, хапровський фауністичний комплекс). Ймовірними віковими аналогами фауни можуть бути схожі теріокомплекси із таких місцезнаходжень: Rebielice Królewskie (Польща); Haináčka; Vilány 3 (Угорщина); Котловина-2, 3 (Україна); Урив-1 (Російська Федерація). Відносна численність залишків сіноставців при одночасній присутності решток мишей, хом'яків, вологолюбних полівок та оленя дозволяє припустити наявність на плато в даний віковий відтинок степових ландшафтів з елементами лісового покриву.

Мал. 1. Вхід до печери Любима.

Рис. 1. Вхід в печеру Любимая.

Fig.1. Entrance to the Ljubima Cave.

An the northern part of lower plateau of the Chatyrdag Massif (Crimean Peninsula), not far away from the well-known show-cave Emine-Bair-Hosar, a new karst cave "Ljubimaja" (Favorit Cave) was investigated by cavers from the Caving-Tourist Centre "Onyx-Tour" in the very beginning of 21st century. Cave entrance is situated on the slope of

large karst doline, which is residual of large unroofed cave chamber. The ponor-cave is a vertical karst pit 5-6 m deep, developed in the Upper Jurassic limestone. Thick ancient recrystallized flowstone crusts up to 0.5 m and more in thickness can be observed on the host rock walls of the cavity.

A few cubic meters of cave sediments were excavated from the cavity during the widening of the entrance. The cave sediments are represented by reddish-brown loam with numerous inclusions of carbonates (concretions) and fragments of flowstone calcite crusts. The sediments are re-deposited ancient paleosol developed under hot and dry climate.

As a result of our few attempts of screening of these sediments in 2007-2009 some remains of large and small vertebrates were found. Bone remains (total quantity is 132 fragments) according to preliminary determinations by authors, V. Nesin (vole) and O. Godlevska (Cheiroptera), belong to the following taxons: Reptilia – Ophidia fam.; Aves; Mammalia – Chiroptera: *Myotis* sp.; Lagomorpha: *Ochotona* sp.; Rodentia: Murinae gen.; *Allocricetus* cf. *ehiki* Schaub, 1930; *Promimomys* (*Cseria*) *moldavicus* (Kormos), 1932; Cervidae gen.

Resulted faunistic list of small mammals from this site likely corresponds to the second half of the Late Pliocene. Presence of *Allocricetus* cf. *ehiki* and, especially, *Promimomys* (*Cseria*) *moldavicus* allows to limit the age range of taphocenosis formation within Villany (MN 16b-17, Khaprovian faunistic complex). The probable age analogues of this fauna can be similar theriocomplexes from the following locations: Rebielice Królewskie (Poland); Haináčka; Vilány-3 (Hungary); Kotlovyna-2, 3 (Ukraine); Uryv-1 (Russian Federation). The relatively numerous remains of pikas, with the simultaneous presence of mice, hamsters, hygrophilous voles and deer allows assuming presence of steppes landscapes with the elements of forest cover during this time period.